

Fastställd av Sveriges Veterinärförbunds styrelse 2023-02-16 med stöd av Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om specialistkompetens för veterinärer (SJVFS 2021:25, saknr C25) med uppdatering t o m 2023-11-16.

Textredigering 2024-09-30

UTBILDNINGSPLAN

för specialistkompetens i sjukdomar hos häst

Gäller antagning från och med förbundsstyrelsens beslutsdatum.

Utbildningen

Veterinär som genomgår specialistutbildning benämns aspirant.

Utbildningsanordnaren - examinations- och styrkommitté

Sveriges Veterinärförbund (SVF) är utbildningsanordnare för specialistutbildningarna enligt SJVFS 2021:25. Förbundet har utsett en examinations- och styrkommitté (ESK) häst som, för SVF:s räkning, ansvarar för granskning och godkännande av veterinärens handlingar samt kontroll och prövning av att aspiranten i specialistutbildningen i sjukdomar hos häst genomfört hela utbildningen och uppfyller utbildningsmålen. ESK-häst genomför den slutliga examinationen och beslutar om aspirantens resultat är godkänt eller underkänt.

Utbildningens mål

Efter genomgången specialistutbildning ska veterinären ha adekvat teoretisk och praktisk kunskap inom samtliga ämnen som ingår i denna utbildningsplan. Kunskapsnivån i ämnena ska vara fördjupad jämfört med den som har veterinär grundutbildning.

Efter genomgången specialistutbildning ska veterinären (enligt bilaga 2 till SJVFS 2021:25 samt den föreliggande utbildningsplanen inklusive de specificerade kunskapsmålen i dess bilaga 1) kunna:

1. Visa ett logiskt, etiskt och professionellt förhållningssätt baserat på vetenskap och beprövad erfarenhet.
2. Visa god kunskap om och kunna tillämpa gällande lagstiftning på området.
3. Visa god kunskap om och kunna tillämpa svensk antibiotikapolicy, hygienregler, smittskyddsarbete och strålskyddssäker arbetsmetodik.
4. Tolka och kritiskt granska vetenskapliga fakta och omsätta dessa i ett evidensbaserat arbetssätt.
5. Visa god kunskap om djurvälstånd och beteendestörningar hos häst.
6. Visa förmåga att självständigt utföra kvalificerad hästsjukvård i daglig verksamhet såväl som i jourverksamhet.
7. Visa god kunskap om klinisk farmakologi.

8. Visa god förståelse om etiologi och patogenes, samt behärska profylax, diagnostik, behandling och rehabilitering av sjukdomar och skador hos häst.
9. Visa fördjupad praktisk färdighet i de allmänt förekommande metoderna för sedering, lokalbedövning, anestesi och analgesi samt utifrån situationen välja lämplig metod.
10. Visa fördjupad kunskap om kirurgiska ingrepp och pre- och postoperativ vård samt självständigt kunna utföra vanligt förekommande kirurgiska ingrepp.
11. Visa fördjupade kunskaper i akutsjukvård och kännedom om intensivvård.
12. Ha insikt i hästens roll som livsmedelsproducerande djur samt ha goda kunskaper om de livsmedelshygieniska konsekvenserna av åtgärder som vidtas inom hästpraktiken.
13. Förstå hästens betydelse i samhället, hästhållning och hästsportens villkor i Sverige.
14. Visa god kunskap om kliniska och laboriebaserade diagnostiska metoder och kunna applicera resultat från dessa på ett adekvat sätt.
15. Kommunicera relevant information till djurägare, kollegor, andra yrkesgrupper och myndigheter i tal och skrift.

Veterinären ska kunna visa fördjupad kunskap om utredningsgång, diagnostik, terapi, rehabilitering och prognos för de vanliga sjukdomstillstånden vad gäller:

1. Respirationsorganen
2. Cirkulationsorganen
3. Digestionsorganen inklusive odontologi
4. Neurologi
5. Oftalmologi
6. Rörelseapparaten
7. Njurar och urinvägar
8. Reproduktion
9. Föl
10. Hematologi och immunologi
11. Onkologi
12. Endokrinologi och metabolism
13. Förgiftnings- och bristsjukdomar
14. Dermatologi
15. Infektionssjukdomar inklusive zoonoser

För närmare specifikation av kunskapsmål inom respektive punkt ovan, som aspiranten måste uppfylla, hänvisas till utbildningsplanens [bilaga 1](#), *Specificerade kunskapsmål* - häst.

Specificering av minsta antal kliniska fall inom olika ämnesområden som aspiranten måste handlägga under tjänstgöringstiden liksom av minsta antal genomförda kurser, ronder, kunskapsavstämningar m. m. finns nedan under "Loggbok och krav på loggning" och framgår även av loggboksmallen.

Utbildningens omfattning och innehåll

Specialistutbildningen ska enligt en individuellt utformad utbildningsplan omfatta minst tre års handledd heltidstjänstgöring med godkänd huvudhandledare inom specialistområdet, eller motsvarande tid vid deltidstjänstgöring. Tjänstgöringen kan ske vid ett eller flera tjänstgöringsställen. I specialistutbildningen ingår även kompletterande utbildning bestående av kurser samt egna studier och självständigt skriftligt arbete.

Specialistutbildning i sjukdomar hos häst omfattar enligt Jordbruksverkets föreskrift delmomenten:

- handledd tjänstgöring
- kompletterande utbildning i form av fördjupningskurser och konferenser inom specialistområdet
- litteraturstudier inom det aktuella specialistområdet enligt den huvudansvarige handledarens (huvudhandledarens) anvisningar
- självständigt skriftligt arbete

Samtliga delmoment i utbildningen samt examination ska genomföras inom en tioårsperiod. Vid föräldraledighet eller längre tids sjukskrivning (längre än två veckor) får perioden förlängas motsvarande tid. Tjänstledighet eller andra särskilda skäl *kan* även vara grund för att perioden får förlängas, efter bedömning av ESK-häst, i varje enskilt fall.

Handledd tjänstgöring

Klinisk tjänstgöring genomförs enligt den individuella utbildningsplanen på ett eller flera tjänstgöringsställen där veterinären kan tillgodogöra sig de kunskaper och färdigheter som krävs för att uppfylla utbildningsmålen. För att uppfylla samtliga moment och mål i utbildningen och ge den kompetens som krävs ska en så bred inriktning som möjligt eftersträvas.

Handledningen av aspiranten kan ske antingen ”direkt” i form av att handledaren finns på plats och vid behov undersöker och bedömer patienten tillsammans med aspiranten, eller ”indirekt” där handledaren finns tillgänglig för diskussion men inte alltid befinner sig fysiskt på plats men ändå kontinuerligt stöttar och vägleder aspiranten samt bedömer aspirantens kompetensutveckling och uppnådda kunskapsmål. Se vidare *Riktlinjer för handledare*, bilaga 3.

Under det första året av den handledda tjänstgöringen ska varje period omfatta minst sex månaders sammanhängande tid för att kunna tillgodoräknas. Därefter kan även kortare perioder, dock minst på tre sammanhängande månader, tillgodoräknas.

Kompletterande utbildning

Aspiranten skall genomgå kurser inom specialistområdet fördelat inom de olika ämnesområdena. Kurserna ska vara SVF-godkända för steg 1 häst. Deltagande i kongresser och symposier kan räknas som kurs efter individuell bedömning av ESK-häst. *Specifikation av krav och regler för kurser finns nedan under ”Dokumentation av utbildningen”/”Kompletterande kunskapsinhämtning – krav och loggning”*

Litteraturstudier

Aspiranten ska vid sidan av den kliniska tjänstgöringen fortlöpande utveckla sina

veterinärmedicinska kunskaper genom att studera aktuell, vetenskaplig litteratur inom det veterinärmedicinska ämnesområdet sjukdomar hos häst. Kunskaperna prövas vid examinationen. En viktig del av de egna studierna är deltagande i och förberedelse inför ronder av olika slag och så kallade "journal Clubs".

Självständigt skriftligt arbete

Aspiranten ska göra ett individuellt skriftligt arbete som ska redovisas och godkännas av ESK-häst innan aspiranten får examineras. Det skriftliga arbetet ska vara en självständigt utförd fallbeskrivning, fallserie eller klinisk studie inom specialistområdet och ska vara skrivet på svenska eller engelska. Arbetet ska vara av sådan kvalitet att det kan publiceras i en tidskrift med vetenskapligt granskade artiklar, till exempel Svensk Veterinärtidning.

Den skriftliga redovisningen kan även utgöras av en relevant vetenskaplig artikel inom specialistområdet som aspiranten har varit huvudförfattare till och som redan publicerats eller slutgiltigt accepterats för publicering i en internationell "peer reviewed" tidskrift. Arbetet ska vara utfört efter att veterinärlegitimation har erhållits. Eventuella dispenser bedöms av ESK-häst.

Råd och anvisningar för det skriftliga arbetet finns under Specialistutbildning/Steg 1 på www.svf.se

Tillgodoräknande av tidigare tjänstgöring och kurser

Veterinären kan ansöka om att få tillgodoräkna sig handledd tjänstgöringstid och kurser som genomförts under upp till 3 år innan specialistutbildningen påbörjats.

Ansökan om tillgodoräknande ska göras till ESK-häst skriftligen **samtidigt med ansökan om att få påbörja specialistutbildningen**.

Se fullständiga villkor för tillgodoräknande i utbildningsanordnarens *Regler för tillgodoräknande i specialistutbildningen* under Specialistutbildning på www.svf.se.

Dokumentation av utbildningen

Loggbok och krav på loggning

Dokumentation över utbildningen sker i form av en loggbok, vilken fylls i kontinuerligt av aspiranten och varje uppnått kunskapsmål eller genomfört moment ska alltid och fortlöpande godkännas av huvudhandledaren. I loggboken bör också införas aspirantens och handledarens gemensamma egna planering med en ungefärlig tidsplan för när under utbildningstiden olika mål ska vara uppfyllda.

Loggboken utgör grund för avstämning tillsammans med handledaren av hur aspiranten ligger till i förhållande till sin individuella utbildningsplan, och vid behov revideras planen. Loggboken utgör också en del av underlaget för ESK:s senare bedömningen av om aspiranten har genomfört utbildningen med godkända delmoment, för att få gå upp i examination. Mall för loggboken finns i [bilaga 2](#).

I loggboken loggas handledda fall, journal clubs, ronder, presentationer, kurser och kunskapsavstämningar och samtliga ska godkännas av huvudhandledaren. I loggboksmallen finns också de övergripande och specifika kunskapsmålen som ska uppnås under

utbildningen listade. Samtliga mål ska vartefter de uppfylls, noteras som godkända av huvudhandledaren. Se vidare anvisningar för loggbok – häst, under Specialistutbildning på www.svf.se

Kliniska fall – krav och loggning

Sammanlagt ska 300 handledda fall loggas under utbildningstiden, varav 65 fall ska vara under direkt handledning, vilket ska markeras i loggboken. Av de 300 fallen får maximalt 45 fall vara auskultationsfall, vilket också ska markeras i loggboken. I loggade fall som inte har någon markering förutsätts att handledaren har involverats.

En diagnos per tillfälle får loggas - samma patient kan återkomma men då vid ett annat tillfälle (ej uppföljning för det ursprungliga lidandet).

Femtio av de 300 fallen ska vara akutfall varav 25 fall ska vara medicin (akut och intensivvård) och 25 fall kirurgi/ortopedi.

Trettio av de 300 fallen ska vara kirurgiska fall – varav 15 st på djursjukhus eller större klinik (exempelvis assisterat buköppning, artroskopisk lavage, anesthesiövervakning), lämpligen fördelade så brett som möjligt inom de olika ämnesområdena.

Fördelning av antal fall inom olika ämnesområden:

- Digestion: 80 varav maximalt 20 odontologifall
- Rörelseapparaten: 80
- Respiration: 30
- Infektion: 20
- Reproduktion: 15
- Besiktningar: 10 fall varav 5 ska vara inklusive röntgen. Samtliga ska vara direkthandledda.
- Cirkulation: 10
- Dermatologi: 10
- Föl: 10 varav 3 intensivvård
- Oftalmologi: 10
- Endokrinologi: 5
- Neurologi: 5
- Onkologi: 2
- Urinorgan: 2
- 11 fall fritt fördelat men gärna inkludera hematologi/immunologi, förgiftning/brist

Kompletterande kunskapsinhämtning – krav och loggning

- Kurser/konferenser: Aspiranten skall genomgå kurser inom specialistområdet fördelat inom de olika ämnesområdena. Kurserna ska vara SVF-godkända för steg 1 häst. Deltagande i kongresser och symposier *kan* räknas som kurs efter individuell bedömning av ESK-häst. Se detaljerade regler under *Godkännande av kurs* på www.svf.se/specialistutbildning.
- Kurser/konferenser ska genomföras, fördelat under utbildningstiden - med ett minimum av 72 kurstimmar inom djurslagspecialiteten. Kurstiden ska fördelas på minimum 18 timmar medicin (inklusive oftalmologi och reproduktion) och minimum

18 timmar ortopedi/kirurgi (inklusive odontologi), resterande enligt aspirantens behov och intresseområde.

- Aspiranten ska **därutöver** genomgå kurs i vetenskapligt skrivsätt och rekommenderas även genomgå kurs i muntlig framställning.
- Journal clubs: Regelbundet, men minst 12 ska vara loggade.
- Bilddiagnostikronder: Regelbundna, men minst 12 ska vara loggade
- Patientronder: Regelbundna, men minst 12 ska vara loggade
- Minst en presentation/föreläsning för veterinärer, djursjukvårdare eller djurägare.
- Kunskapsavstämningar: Minimum 2 vardera av Mini Clinical Examination Exercise (Mini-CEX), Direct Observation of Procedural Skills (DOPS) respektive Case Based Discussions (CBD) ska vara loggade.

Det angivna antal som ska loggas för respektive punkt ovan framgår också av loggboksmallen. Mall för loggboken finns i [bilaga 2](#).

Handledare

Veterinär som genomför sin specialistutbildning ska ha en **huvudhandledare**, som ska godkännas av ESK (examinations- och styrkommitté) häst innan utbildningen får påbörjas. Huvudhandledaren ska i första hand vara, av Jordbruksverket godkänd specialist inom hästens sjukdomar eller i andra hand inneha motsvarande kunskaper och kompetens. Handledaren bör, men måste inte, tjänstgöra där veterinären huvudsakligen genomför sin specialistutbildning. Handledaren ska tjänstgöra kliniskt med minst 50 % och vara tillgänglig för handledning på plats och per distans.

Huvudhandledaren ska handleda veterinären så att veterinären har möjlighet att genomföra utbildningens delmoment samt uppnå de gällande kunskapsmålen. Handledningen ska ges kontinuerligt i form av stöd och vägledning. En handledare bör inte samtidigt ansvara för fler aspiranter än att varje aspirant får stöd och vägledning i tillräcklig omfattning, som regel inte mer än två.

Huvudhandledaren får ta hjälp av en eller flera **biträdande handledare** för att handleda veterinären i vissa delar av utbildningen.

Om del av utbildningen är förlagd till annat tjänstgöringsställe än det där huvudhandledaren tjänstgör, rekommenderas starkt att en biträdande handledare utses på respektive "övrigt" tjänstgöringsställe. En biträdande handledare har ett visst övergripande handledaransvar till skillnad från de olika veterinärer som i den dagliga tjänstgöringen handleder aspiranten i olika enstaka moment ex vis olika kirurgiska ingrepp eller handläggning av olika medicinska fall; dessa veterinärer räknas således inte som biträdande handledare. En biträdande handledare ska i första hand vara, av Jordbruksverket godkänd specialist inom hästens sjukdomar eller i andra hand inneha motsvarande kunskaper och kompetens och vara kliniskt aktiv. Se vidare *Riktlinjer för handledare*, [bilaga 3](#).

Vid byte av handledare eller tjänstgöringsställe under utbildningen ska den individuella utbildningsplanen revideras och skickas för godkännande till utbildningsanordnaren, Sveriges Veterinärförbund, se särskilda regler under Specialistutbildning/Steg 1 på www.svf.se.

Handledare ska hålla sig väl insatta i utbildningsprogrammets utformning, aspirantens och handledarens respektive ansvarsområden, de aktuella specificerade kunskapskraven samt regler för dokumentation av uppnådda mål i utbildningen och godkännande och intygande av dessa. Veterinär som är huvudhandledare bör genomgå handledarutbildning som tillhandahålls av utbildningsanordnaren.

Aspirantens ska tillsammans med huvudhandledaren lägga upp en individuell plan för utbildningen. Huvudhandledaren har en viktig uppgift i att medverka till att utbildningsplanen blir så fullständig och ändamålsenlig som möjligt gentemot gällande krav för utbildningen.

Under utbildningen är handledarens roll att handleda och stödja aspiranten och möjliggöra att momenten i utbildningsplanen och loggboken utförs. Aspiranten och huvudhandledare ska löpande gå igenom loggboken och huvudhandledaren ska löpande notera då loggade fall och uppnådda kunskapsmål är godkända. För att underlätta för både aspirant och handledare ska **kunskapsavstämningar** löpande utföras **enligt särskilda formulär** (MiniCEX, CBD, DOPS, se bilaga 5, 6, 7) och även loggas.

Efter genomförd utbildning ska huvudhandledaren ge ett samlat intyg om fullgjord utbildning: att de fyra delmomenten är genomförda och samtliga kunskapsmål uppnådda.

Riktlinjer för handledare finns i [bilaga 3](#).

Individuell utbildningsplan

Aspiranten ska tillsammans med huvudhandledaren ta fram en individuell utbildningsplan (enligt mall) som ska utgå från kunskapsmålen för specialiteten.

Utbildningen ska omfatta kirurgisk och medicinsk stationärvård inklusive akut- och intensivvård. För den aspirant som i sin ordinarie tjänstgöring inte kan uppfylla samtliga moment och kunskapsmål ska delar av utbildningen förläggas till en hästklinik eller ett hästsjukhus där det kan erbjudas. Vilka moment och mål som ska uppfyllas på det "övriga tjänstgöringsstället" ska anges i den individuella utbildningsplanen. Ett tjänstgöringsställe måste godkännas av ESK-häst för de moment och mål som ska uppfyllas där.

Utbildningsplanen ska vara fastställd och godkänd av ESK-häst innan utbildningen får påbörjas och ska därefter kunna uppvisas på anmodan.

Huvudhandledaren ska tillsammans med aspiranten gå igenom utbildningsplanen regelbundet för att kontrollera att aspirantens utbildning följer planen. Om så inte är fallet bör planen revideras. Det rekommenderas att utbildningsplanen följs upp två gånger årligen. Vid större förändringar såsom byte av tjänstgöringsställe eller handledare skall en reviderad version av den individuella utbildningsplanen skickas till utbildningsanordnaren för godkännande av ESK-häst, se särskilda regler i utbildningsdokumenten för steg1-programmet för häst, under Specialistutbildning på www.svf.se.

Mall för individuell utbildningsplan finns i [bilaga 4](#).

Examination

Efter genomförd utbildning ska aspiranten genomgå en examination. Sådan anordnas som regel en gång årligen. Vid examinationen prövas aspirantens kunskaper och färdigheter gentemot de fastställda utbildningsmålen samt specificerade kunskapskraven.

Examinationen består av en skriftlig och en muntlig del.

Examination skall ske senast tio år efter påbörjad utbildning. Vid särskilda skäl såsom föräldraledighet samt längre tids sjukskrivning kan perioden förlängas med motsvarande tid efter enskild bedömning av utbildningsanordnaren.

Innan aspiranten får genomgå examination ska hon/han redovisa att loggboken är komplett ifylld och att samtliga delmoment och kunskapsmål i utbildningen är genomförda och uppnådda, huvudsakligen genom ett slutligt intyg från huvudhandledaren om detta, och ESK-häst ska bedöma och godkänna att utbildningen är fullgjord.

Utbildningsanordnaren utfärdar riktlinjer för examination, se under Specialistutbildning/Steg 1 på www.svf.se.

Intyg på genomgången specialistutbildning

Utbildningsanordnaren utfärdar efter godkänd examination ett examensbevis på genomgången specialistutbildning. Examensbeviset utgör underlag för ansökan om godkännande som specialist i sjukdomar hos häst, som görs hos Jordbruksverket via en e-tjänst. Närmare instruktion för hur man ansöker finns på Jordbruksverkets webbplats <https://jordbruksverket.se>

Ansökan till specialistutbildningen

Veterinär som önskar genomgå specialistutbildning ansöker till utbildningsanordnaren, Sveriges Veterinärförbund (SVF) om att få påbörja utbildningen. Blankett och information om vad ansökan ska innehålla finns under Specialistutbildning på SVF:s webbplats www.svf.se.

Utbildningens startdatum kan tidigast vara det datum som ansökan har registrerats hos utbildningsanordnaren.

När utbildningsanordnaren har godkänt handlingarna i ansökan får den sökande ett skriftligt besked.

Antagningskrav

För att få påbörja specialistutbildningen i sjukdomar hos häst krävs:

- Svensk veterinärlegitimation.
- Godkänd huvudansvarig handledare (huvudhandledare).
- Godkänd individuell utbildningsplan.

Bilagor

1. Specificerade kunskapsmål för sjukdomar hos häst.
2. A. Loggbok för sjukdomar hos häst.
B. Anvisningar till loggbok för sjukdomar hos häst.
3. Mall för individuell utbildningsplan för sjukdomar hos häst.
4. A. Riktlinjer för handledare i sjukdomar hos häst
B. Riktlinjer för aspirant i sjukdomar hos häst
5. Formulär för kunskapsavstämningar enligt MiniCEX.
6. Formulär för kunskapsavstämningar enligt CBD.
7. Formulär för kunskapsavstämningar enligt DOPS.